

8703.

Q. D. B. V.

29

DISPUTATIO IURIS ECCLESIASTICI
DE
SVBSELLIORVM ECCLESIASTICORVM
COMMERCIO

1769

1

QVAM

PRAESIDE

CHRISTIANO GOTTLIEB
HOMMELIO D.

TIT. DE VERB. SIGNIF. ET REGVL. IVR. PROF. PVBL.
ET FACVLTATIS IVRID. ASSESSORE
IN AVDITORIO MAIORI

DIE XXVII. OCTOBR. A. S. R. CIOIOCCCLXIX

TVEBITVR

AUTOR

IOANNES GOTTHOLD SPALTEHOLZ
PIRNA MISNICVS.

VITEMBERGAE

LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRH
ACADEMIAE A TYRIS.

E. B. A. N. N. O. 1785
DIPLOME DE LA FACULTÉ DE
MÉDECINE

UNIVERSITÉ DE HALLE
MAGDEBURG
FACULTÉ DE MÉDECINE

LE DOCTEUR EN MÉDECINE

CHRISTIAN GÖTTLIEB

DE HALLÉ

LE 10 OCTOBRE 1785

LE DOCTEUR EN MÉDECINE

CHRISTIAN GÖTTLIEB

DE HALLÉ

LE DOCTEUR EN MÉDECINE

DANIEL GÖTTLIEB STADTHOLZ

DE HALLÉ

LE DOCTEUR EN MÉDECINE

CHRISTIAN GÖTTLIEB

DE HALLÉ

§. I.

Quamuis subsellia ecclesiastica cum templis proba-^{Instructio}

biliter eandem habeant originem, dum, his
exstructis, ne in cultu diuino exercendo et ver-^{no.}
bo Dei exaudiendo alter alteri obsisteret, certa loca auditori-
bus assignarentur, mirandum tamen est, nec iure diuino, nec
ciuili, nec canonico expressam circa illa reperiri dispositio-
nem. Leges nostrae Saxoniae cum in his rebus definiendis
non minus admodum essent parcae, et de iure subselliorum
templi frequentissimae in Consistoriis inciderent disceptatio-
nes, vt peculiaris Ordinatio ad eas componendas ad exem-
plum ORDINAT. IENENSIS d. an. 1676 iam editae hac de
re promulgaretur, vehementer optauit HORNIVS.^{a)} Sena-

A 2

tum

^{a)} in obseruat. Iur. Eccles. circa iura patronatus, subselliorum et sepult.
cap. III. n. I.

tum Supremum Eccles. in Saxonia de ea quoque componenda, publicandaque deliberasse, RESCRIPTI *ad Consist. Lipsf.* d. 4. May 1753. missi verba: Wie wir nun hierauf zu Vermeidung dergleichen Differentien und Irrungen es hierunter jetzt und künftig bis zu Errichtung einer Kirchen Stuhl Ordnung folgender gestalt gehalten wissen wollen *ic.* ^{b)} satis edocent. Licet vero HORNII desiderium in edenda peculiari Subselliorum Ecclesiasticorum ordinatione Saxonica haftenus nondum fuerit expletum, nec id, quod Supremum Iudicium Eccles. animo intenderat, perfectum, nihilo secius tamen Rescriptis nouissimis, rebusque iudicatis finem controuersiarum forensium, pariter ac doctorum contentionum quam plurimarum constitutum fuisse, tum intelligemus, si ex hac materia, tam controuersa, quam dispersa ac diffusa, et a PHILIPPI in *Disp. de Subsellis Templorum* ieiune et peruerso plane ordine pertractata, ^{c)} *qua ratione ecclesiastica subsellia in commercio priuatorum sint* i. e. mutua eorum communicatio obueniatur, aut non, breuiter et pro instituti ratione disseruerimus.

§. II.

*Subsellia sua
natura in
commercio*

Subsellia ecclesiastica, cum cultui diuino inseruiant, in commercio priuatorum non prorsus esse posita, vno quasi ore

^{b)} Quod exhibet III. KÜSTNER ad DEYLING. *Inst. Prud. Past.* P. III. c. IX. §. 14.

^{c)} Dum totum hoc argumentum secundum iuris ciuilibus obiecta, eiusque

ordinem exponere statet. Idem iudicium fert TITIVS in *der Probe des deutsch. geistl. Rechts* L. II. c. 3. §. 42. et ECCARD. ad SCHILTFERT *Inst. Iur. Can.* L. II. T. VII. §. 8 in fine.

ore confirmant DD. Sed an ad res sacras, an ad ecclesiasticas et parochiales sint referenda, non conueniunt. LEY. An vero res priuatorum non sunt. SER^{d)} cum templi sint partes atque accessoria, prius, BOEHMUS sacris aut ecclesiasticis annu- MER^{e)} contra posterius comprobatur, TITIVS^{f)} tandem eas merandae sint, disqui- ad utrasque pertinere species, contendit. Rem si accuratiori ritur. inuestigamus animo, ROEHMERI opinio, tum, quia ecclesia lucrum et emolumentum ex horum concessione plerumque habet, tum, quia non absolum, ut aliud iuris sit in principali, aliud in accessorio, et in definiendo rerum pretio subfelliiorum nempe praedialium, dum vna consignantur, non vero templorum, habetur ratio^{g)}, praeferenda nobis videtur.

§. III.

Quod vero attinet dominium et proprietatem horum ^{Dominium} sedilium, sicut ea absque parochi atque ecclesiae curatorum ^{subfelliiorum} consensu, et si litigium, aut res magni momenti circa ista ^{penes eccle-} obuenit, absque Superintendentis cognitione et Consistorii ^{siam est, li-} auctoritate^{h)} extrui, refici et immutari, aut in priuatos ad ^{cet parochi-} vtendum transferri nequeunt, ita et semper proprietates, etsi ^{anus ea suis} parochianus suis impensis, suaque materia ea aedificauerit ^{impensis sua} aut Consistorium, contra naturam iuris subfelliiorum templi, ^{ex materia,} ^{proprio in} ^{fundo ex-} ^{strui cura-} ^{rit. Vfus} ^{vero est sin-} ^{gularis.} liberam

A 3

d) in Spec. ad Pand. XXII. med. 4.
 e) in Iur. Paroch. Sect. V. cap. 2. §. 2.
 f) in Iure Priuat. Lib. IX. cap. 6. §. 5.

g) WERNHER in Princip. Iur. Eccles. Prof. cap. 10. §. 16.
 h) HORN Resp. §. Class. I. KÜSTN. ad DEYLING. I. C. §. II. ORD. ECCL. SAX. Art. Gen. XXXVI.
 i) GRIEBNERI Obs. For. Eccles.

liberam et omnimodam de his disponendi facultatem priuato concesserit, penes ecclesiam manet. Quod ius Ecclesiae competens et ad domum priuatam templi muris adiacentem et contiguam, sed fundo priuato impositam, cum ad subfellium, quod capellae nomine venit, esset accommodata, extendit, et vt eo facto eiusmodi aedes dominio prioris possessoris sit exempta, et, vt accessorium, ecclesiae nunc cedat, respondit WERNHER⁴⁾. Vsum contra, quam ecclesia priuatis his in rebus constituit, nec cum seruitute vsufructus¹⁾, aut vsus^{m)}, nec cum eo, quem quis ex aliarum rerum ecclesiasticarum locatione conductione habetⁿ⁾, vbi que comparari posse, sed penitus esse singularem, nec promiscuum, et mox liberio rem, mox adstrictiorem, sequentia accuratius docebunt.

§. IV.

In concessione subfelliorum personae respectus habetur.

Primo in possidendis et acquirendis templi subfelliis insignem personarum respectum obseruant iura, ideoque parochianis^{o)} et praesentibus singularem impertiuntur praerogatiuam prae exteris et forensibus, qui immobilia in parochia

100 ET RESCRIPT. SENAT. ECCLES. d. 12 Jul. 1752. apud KÜSTNER. ad BEYLING. l. c. §. 13. pag. 680.
k) in Obl. Iur. Sel. 119. P. III.
l) Quod facit CARPZ. in Iurispr. Eccles. Lib. II. Def. 362. SCHILTER in Instit. Iur. Can. Lib. II. Tit. 7. §. 7. BRUNNEMAN in Iur. Eccles. L. II.

c. 2. §. II. TITIVS in Iur. Priuat. Lib. IX. cap. 6. §. 6.

m) Pro hoc militat WERNH. in Princip. Iur. Eccles. cap. 10. §. 23.

n) Quod placet LEYSERO in Spec. CCXII. med. 4.

o) BOEHMER. Iur. Paroch. Sect. V. c. 2. §. 6.

chia tantum possident.^{p)} Alienae religioni addictis^{q)}, ancillis et feruis, aliisque ad tempus per breue in parochia comorantibus^{r)} ea non adscribuntur. Masculus subfellia feminae, et vice versa non acquirit, nec quilibet plura, quam vnum^{s)} tenere potest. An vero inter ipsos parochianos dignitatis et facultatum ratio in assignandis commodioribus subfelliis haberi debeat, in vtramque disputatur partem. BRUNNEMANNVS^{t)} atque BOEHMER,^{u)} tutius esse in talibus negotiis ecclesiasticis, excepto patrono, personae respectum seponere, existimant, contra BEYER^{v)} et WERNHER^{x)}, cum locupletiores et honoratiores ad sumtus sustinendos, augendasque aerarii ecclesiastici vires, plus conferant, quam pauperes et viliores, illis praerogatiuam, praesertim si alia subfellia in templo haud desunt, inuidendam non esse, rectius contendunt. Quae ratio et mouet, ut inuito licet BERGERO^{y)} ciuibus prae incolis ius praelationis tribuamus.

§. V.

Quo vehementius vero VRBANVS II. Papa in aliena-Subfellia interdum gratiam et venditionem rerum ecclesiasticarum inuehitur, et sis, saepius contra-

p) RESCRIPT. El. SAX. d. 19 Iul. 1686. C. A. T. I. p. 867.
 q) RESCRIPT. d. 13 April 1763. apud KÜSTN. ad DEYLING. l. c. §. 17. pag. 691 seq.
 r) RESCRIPT. CONSIST. LIPS. d. 1 Octobr. 1762. apud KÜSTN. l. c. §. 13. pag. 681.
 s) GRIEBNERI Obf. Iur. Eccles.

96. Dissentit WERNH. P. III. Obf. 119.
 t) in Iur. Eccles. Lib. II. cap. 2. §. II.
 u) in Iur. Paroch. l. c. §. 6.
 v) ad CARPZ. L. II. Def. 369.
 x) in Princip. Iuris Eccles. l. c. §. 24.
 y) in Oec. Iur. Lib. II. Tit. IV. Th. 41. num. 5.

*interueni-
ente pretio
concedun-
tur. Preter
requisita in-
uestigantur*

contrahentes criminis Simoniae^{a)} accusat, eo mitius de ven-
ditionibus et locationibus reddituum parochialium iudicat
CLEMENS V.^{b)} Protestantes licet vsum subfelliorum com-
munium, quae primo occupanti cedunt, et officialium gra-
tis^{c)} permittant, in ceteris tamen subfelliorum speciebus pre-
tium, quod et sub nomine mercedis, pensionis, canonis,
aut honorarii venit, a possessoribus exigunt. Quae pensio
vero ea singularia habet, vt modica sit, in determinatione
vero pretii consuetudo et status parochiae consuli debent,
mediateque licitatione, ne pauperes a cultu diuino publico
arceantur, facile non augeatur^{d)}, ante acquisitionem et oc-
cupationem subfellii actualiter solui^{e)}, et ad alendos egenos
conuerti debeat^{f)}.)

§. VI.

*Ius parochi-
anis in sub-
fellis perso-
nalibus com-
petens est
singulare, et
disponendi*

Ius vero, quod circa sedilia personalia auditoribus com-
petit, cum non sit transmissibile atque communicabile, morte
possessoris, eiusque discessu e parochia, nisi ad breuius
tempus ea fuerint concessa, expiret, iisque casibus proximis
cogna-

^{a)} can. 8. Cauf. I. Quaest. 3. Add. cap. 8. 9. 29. 41. X. de Simon.

^{b)} cap. I. Clement. de reb. eccles. non alienand.

^{c)} Vid. ORD. ECCL. SAX. Art. XXXVI. Exceptionem tamen saepe consuetudines suppeditare, comprobatur KÜSTNER ad DEYLING. l. c. §. 12. pag. 680.

^{d)} Consistorium Lips. aliquando tamen inter duos extraneos sine iure

disceptantes licitationem permisisse, refert KÜSTNER l. c. §. 15. pag. 687. Ceterum de augmento mercedis in aliis fundis eccles. locatis faciendis, vid. DECRET. SYNOD. §. Und dantur aus. et REVIS. §. 76.

^{e)} MANDAT. SENAT. ECCLES. d. 30. Sept. 1729.

^{f)} ORD. ECCLES. SAX. Art. Gen. XXXIV. verb. zum Sechsten etc.

cognatis ius protimiseos intra mensem indultum sit, aequ^{facultate de-}
 esse plane singulare et valde restrictum, quilibet facile intel^{liturum.}
 ligit. Parochianum enim de his, nec testamento, nec alia
 ultima voluntate disponere posse, non modo exinde constat,
 quia in iis nullum dominium, sed tantum usus ad dies vi-
 tae⁸⁾ possessoribus concessus, qui per mortem expirat, sed
 et proximis consanguineis ius protimiseos est datum, eoque
 casu ecclesiae modicum locarium exigere licet, quae vero
 iura tam consanguineis, quam ecclesiae fauentia, ita legando,
 plane interverterentur⁹⁾. Quod et RESCRIPT. REG. d. 22.
 Mart. 1706 C. A. T. I. pag. 878 verbis: Nun denn aller-
 dings an dem, daß Kirchen Stände durch Testamente und
 andere letzte Verordnungen nicht vermacht werden, oder auch
 die Besizer sonst darüber mit Bestande disponiren können satis
 confirmat. Ex iisdem rationibus parochianum eiusmodi sub-
 sellia per alienationem inter viuos, vt et post eius mortem
 penes tertium maneat, proprio ausu transferre posse, ne-
 gamus¹⁾. Quare LEYSER^{h)} sententiae, quae omnimodam
 alienandi potestatem eiusmodi possessori, si v. g. emtor soli-
 tum pro mutatione premium aerario solueret, cum heredi-
 bus, iure protimiseos gaudentibus, contractu suo praeiudicare
 possit

g) Art. Gen. Art. XXXVI.
 h) CARPZ. Jurispr. Eccles. L. II. Def. 363. ibidemque BEYER, WERNH. P. VI. Obf. 462.
 i) CARPZ. l. c. Def. 362. TITIVS

in der Probe des deutsch. geistl. Rechts L. II. Sect. III. §. 22.
 k) in Spec. ad Pandect. XXII. med. 4.

B

ven-
 dicat
 rom-
 gra-
 pre-
 nis,
 nio
 one
 ent,
 blico
 oc-
 enos

 om-
 orte
 uius
 imis
 gna-
 fisse,
 .687.
 is in
 endo,
 amit
 LES.
 Gen.

posset defunctus, tribuit, subscribere non possumus. Con-
 sanguinei enim iure protimiseos ex lege^{l)} gaudent, quod
 antecessor iis nullo modo auferre potest. Deinde id ius ex-
 ercent non tam, quia hereditatem ab intestato delatam adie-
 runt, sed quia defuncti sunt proximi cognati, si quidem et
 abstinens et repudians hereditatem cognatus, iure protimi-
 seos in subfelliis hisce personalibus non priuatur. Quibus
 adhuc accedit, vt palliatum lucrum ex hoc contractu saepe
 alienanti obueniatur, quod vero serio prohibitum legitur in
 RESCRIPT. REG. ad Confist. Lips. d. 11. Decembr. 1741.^{m)}
 verbis: Wie ihr übriges davor Sorge zu tragen wissen wer-
 det, daß mit denen Kirch Stühlen Bücher zu treiben durch-
 aus nicht gestattet werde, et omnis desuper alienatio in cit.
 Rescripto d. an. 1706 sit interdicta et effectu destituta. Sed
 nunc alia incidit quaestio, anne possessori vsum ad dies vitae
 in alios vel titulo oneroso, vt venditione, locatione, vel lu-
 cratio, vt commodato et precario pro lubitu transmittere,
 et in subfelliis quasi commercari liceat. Quanquam vendi-
 tionem hanc CARPZOVIVSⁿ⁾ locationem TITIVS^{o)} LEYSER^{p)}
 commodatum et precarium HORNIVS^{q)}, STRYCKIVS^{r)}),

l) ORD. ECCL. SAX. Art. Gen.
 XXXVI. DECRET. SYNOD. GENE-
 RAL. §. Wenn sich auch Kirchen Stän-
 de. Et REVIS. §. 85.

m) Apud KÜSTNER, ad DEY-
 LING. l. c. §. 14 pag. 686.

n) in Jurispr. Eccles. L. II. Def.
 362. n. 9.

o) in der Probe des deutsch. Geistl.
 Rechts l. c. §. 23.

p) in Spec. ad Pand. CCXVIII.
 med. 4.

q) ad SCHILTER. L. II. Tit. VII.
 §. 7.

r) ad BRUNNEM. L. II. cap. 2.
 §. II.

GRIEBNER¹⁾ et de ROHR²⁾ aliique licitam declarent, nos tamen, tam ob generalitatem LL. Saxoniarum adductarum sine vlla distinctione differentium, quam, cum ius possessoris personam non egrediatur, nec illi vllum competat dominium, aut aliud ius in re, illicitum et improbum foenus atque lucrum, dum plus saepe in vno anno percipit, quam pro vsu concessione, ad dies vitae facta, ecclesiae soluit, subeat, praeferrim vero, dum quilibet vnum subsellium tantum tenere potest, facto suo, aut contemptum cultus diuini publici prodatur, aut honorarium in casu vacantis subsellii, dum emigrare intendit, aut officiale sedile accepit, ecclesiae adimat, reditusque ecclesiasticos minuat, eorum sententias amplecti non possumus. Interim amico peregrino aduenienti semel atque iterum subsellii vsu gratis concedendi, ob cessantes rationes possessori facultatem non denegamus. Sicut et alienantem iure suo, quo gauisus est, cum lex poenalis probari nequeat, non priuamus.³⁾ Quod tandem attinet permutacionem, ea celebratur vel cum ecclesia, quae indistincte licita⁴⁾ vel cum alio parochiano, et de hac specie SENATVS ECCLES. ad Consist. Lipf. d. 4. May 1753 ita rescripsit: Wenn zwey Personen ihre zugeschriebene erhaltene Kirchen Sitze gegen einander vertauschen wollen, so ist solches

B 2

zwar

¹⁾ in Obs. For. Eccles. 98. ²⁾ Disp. cap. V. §. 3. Sed vide TITIVM
³⁾ in Ober Sächsl. Kirchen Recht in Iur. Privat. l. c. §. 11.
cap. IX. §. 24. ⁴⁾ ROHR im Ober Sächsl. Kirchen
⁵⁾ Dissentit PHILIPPI in laud. Recht l. c.

zwar ihnen, jedoch anderer gestalt nicht, als auf ihre Lebenszeit, oder erfolgenden Abzug aus der Kirchfarth, mithin ohne praedictum derer beyderseitigen Anverwandten in casum mortis oder mutationis domicilii, zu gestatten, und solches bey der Verlöschung und Zuschreibung ausdrücklich mit anzumerken.^{*)}

§. VII.

*Emigratio-
ne e paro-
chia perso-
nalis subfel-
lia amittun-
tur. Quan-
do parochia-
nus emi-
grasse dica-
tur.*

Quod attinet migrationem ex parochia, qua ius possessoris subfellii personalis aequae expirat, et ius protimiseo proximis cognatis patet, sciendum est, eam non in sola habitationis mutatione constitui, sed insuper, ut quis animum habeat eo in loco, in quem concedit, perpetuo commorandi, ad eius indolem requiri.^{*)} Quare si quis reipublicae, studiorum, militiae, mercaturae et operarum causa aliquandiu discedat, animum vero habeat redeundi, aut propter virgens aes alienum parochiam relinquat, aut praedium alibi conducatur,^{*)} aut ad tempus v. g. per decennium relegatur, aut apud cognatos versetur, subfello, quo gaudius est in parochia derelicta, haud excidit, sed ei servatur, ita tamen, ut ipsi non, sed proximo cognato, et hoc deficiente, aut nolente, etiam extraneo, si hic declarat, velle se isti in parochiam redeunti cedere, adscribatur, et ab ecclesia locetur.^{*)} Sed

nunc

^{*)} KÜSTN. ad DEYLING. l. c. §. 14. pag. 686.

^{*)} HORN. Obs. iur. Eccl. circa iura patronatus, subfelliiorum in templis etc. cap. 3. n. 5.

^{*)} Ita saepe CONSISTORIUM LIPSIENSE rescriptisse testatur KÜSTNER ad DEYLING. l. c. §. 17. pag. 691.

^{*)} Vide RESCRIPT. REG. ad Consist.

nunc maior suboritur dubitatio, an et femina viro, alibi domicilium habenti, siue clerico, siue laico, nupta, domicilium ita mutauerit, vt sedile acquisitum amittat. Quamuis WERNBERG^{b)} HORN^{c)} et BERGER^{d)} quaestionem indistincte affirmauerint, eam tamen BERGER^{e)} et KÜSTNER^{f)} negant, et vsum, durante absentia, vii antea dictum, suspendi censent. Cum quaelibet sententia rationibus nitatur grauissimis, obseruantias locorum optimam hic suppeditare decisionem existimamus.

§. VIII.

Discrimen inter bona ecclesiastica locata atque templi subsellia concessa, et esse maximum, praeter alia et ex iure protimiseos constat. Quem ad modum in illis penitus exulsus a consanguineis obseruandum. (ita possessoris subsellii personalis cognatis proximis, non vero affinis^{h)}), non modo in casu mortis et emigrationisⁱ⁾,

B 3

sed

Consist. Lips. d. 6 Febr. 1730. et d. 11 Febr. 1732. Quae declaratio huius noui possessoris et in ipsa scheda assignationis simul annotanda est vt RESCRIPT. REG. d. 11. Decembr. 1741.

Quorum Rescript. verba exhibet KÜSTNER. l. c. Paulo aliter se res habet secundum Ordinat. Ienensem de templi subsell. §. 18. quam hic consule.

b) in Obseruat. 119. P. III. et Princip. Iur. Eccles. cap. X. §. 22.

c) in Obs. Iur. Eccles. circa iur. patr. subsell. in templ. l. c.

d) ad CARPZ. Lib. II. Def. 364.

e) in Oec. Iur. Lib. II. Tit. IV. Th. 41. n. 6. et in El. Disc. For. Supplem. P. II. pag. 87. seqq.

f) ad DEYLING. l. c. §. 17. pag. 690.

g) BOEHMER in Iur. Eccles. Prot. Lib. III. Tit. 18. §. 6. WERNH. P. III. Obs. 105. BERGER. in El. Disc. For. Suppl. P. II. pag. 777.

h) BERGER in Oec. Iur. l. c. n. 3.

i) ORD. ECCL. SAX. Art. XXXVI. DECRET. SYNOD. Reuis. §. 85. RESCRIPT. d. 19. Iul. 1686. C. A. T. I. pag. 867.

sed et resignationis ^{k)}) et in plerisque reliquis subfellia amittendi modis, intra mensem, praestito laudemio modico, tribuitur. Ceterum hic non ius agnationis aut cognationis differentiam facit ^{l)}), sed si plures vno gradu sunt constituti, sortis arbitrio res relinquenda ^{m)}), ad quam et ii, qui subfellio iam gaudent, admittuntur, si post occupationem huius subfellii illud ecclesiae resignent. Quo facilius vero fatalis initium in casu mortis, quo reluere debent cognati subfellia, determinari potest, eo difficilius erat, initium definire, quo exerceatur ius protimiseos in casu migrationis et resignationis ⁿ⁾). Sed haec difficultas in RESCRIPTO SENATVS ECCLES. ad Consist. Lips. d. 4. May 1753. emisso hisce depellitur: daß wenn jemand einen Kirchen Stuhl der Kirche resigniret, und keinen andern davor zugeschrieben beödmmt, alsdem solches durch einen öffentlichen Anschlag an denen Kirch Thüren der Kirchfarth bekannt gemacht, und denenjenigen, so der Anverwandschaft halber, hierzu ein Befugniß zu haben vermeynen, binnen 4 Wochen a tempore affixionis sich hierzu, sub poena praeclassi behdrigen Orts zu melden, und zu legitimiren nachgelassen, und wenn binnen solcher Zeit sich hierzu kein Anverwandter meldet, sodann der Stuhl oder Sitz an einen

k) RESCRIPTVM SENATVS ECCLES. ad Consist. Lips. d. 4. May 1753. apud RÜSTN. ad DEVL. I. C. §. 14. p. 685.

l) BEYER ad CARPZ. L. II. Def. 367.

m) arg. L. 3. pr. C. Commun. de Legat

n) BEYER ad CARPZ. L. II. Def. 364. qui suo tempore hac de re Principis expectauit decisionem.

nen fremden zu erst sich meldenden weiter verlobet, die Anderwandten aber, so sich nicht solchergestalt gemeldet und legitimitet, sodann auch auf den Todesfall des vorigen Besizers ihres gehabten Rechts gänzlich verlustig geachtet werden sollen. De eo tamen adhuc sub iudice lis est, a quo tempore maioribus demum factis, qui in minorennitate ius protimiseo exercere neglexerunt, et hinc restituuntur, fatale reluendi 4. septimanarum currat, vtrum a tempore maiorennitatis consecreturae, an elapsi quadriennii restitutionis in integrum. Prius ob Clem. vnic. in fine de integr. restit. defendit PHILIPPI^o), posterius contra plerumque obseruari asserit KÜSTNER²).

§. IX.

A commercio sedecularum personalium progredimur ad officia sedilia, quae certis personis, officii intuitu, destinata sunt. Quem ad modum vero sumtibus officialium, aut aerarum publici, non autem ecclesiae, cum pro his nil percipit,^o) tum exstruuntur, tum reficiuntur, nisi pactum, vel consuetudo contraria ostendi possit,¹) ita vsus muneri personae inhaeret, nec diutius, quam officium, durat. Quare ea nemini officialium, oblato licet honorario, ad dies vitae concedi

*Quale ius
possessoribus
circa officia
compe-
tar.*

^o) in Disp. laudat. cap. 4. §. 9.

¹) ORD. ECCLES. SAX. Art. Gen. XXXVI.

^p) ad DEYLING. 1. c. §. 16. pag. 688.

^r) HORN ad SCHILTER. Lib. II. Tit. 7. §. 6.

concedi queunt, sed seposito officio, vsus expirat, et ad successores muneris transit, nec ad alios, hac dignitate destitutos, quicquid dicat TITIVS,¹⁾ vlllo modo transferri potest, nec redemptioni heredum, vi iuris protimiseos, hic locus est.²⁾

§. X.

*Maiores dis-
ponendi fa-
cultas in he-
reditariis,
familiaribus
et praedialibus
concessa. Com-
munia ho-
rum recen-
sentur. Dif-
ferentia spe-
cifica here-
ditariorum.*

Longe maior vero contrahendi, disponendique de fel-
lis hereditariis, familiaribus et praedialibus data est potestas
possessoribus, et cum a regula in ORD. ECCLES. SAX. Art.
Gen. XXXVI. posita plane deflectant, atque naturam recipiant
extraordinariam, non praesumuntur, sed ab allegante pro-
bari debent. Constituuntur quoque non modo pactis et
conventionibus inter eorum fructores, vel possessores, et
ecclesiae curatores celebratis, quae a Consistorio specificae
sunt confirmandae,³⁾ sed et per praescriptionem, hic tamen
requiri, vt quis per quadraginta quatuor annos, si simul restitu-
tio in integrum excludatur, possederit subsellia, tanquam
hereditaria, probe observauit BOEHMER.⁴⁾ Ita et illae tres
sedilium species in eo conueniunt, vt pars aliqua domini
iuris,⁵⁾ quod potissimum in vsu consistit, ad personas certas
transeat,

1) in der Probe des deutsch. geistl. Rechts Lib. II. Sect. III. §. 19. et Iure Privat. L. IX. cap. 6. §. 10.
2) CARPZOV. in Iurispr. Eccles. Lib. II. Def. 370.

3) RESCRIPT. REG. ad Consist.

Lips. d. 12. Jul. 1752. apud RÜSTN. ad DEYLING. l. c. §. 13. pag. 680.
4) in Iur. Paroch. Sect. V. cap. 2. §. 7.
5) GÜNDLING im allgemeinen geistl. Recht Tom. II. p. 1988. add. TITIVS in Iure Privat. l. c. §. 6.

transeat, et certus census, aut canon annuus, aut pretium redemptionis in casu mutationis *) imponatur, relictio vero ad certum tempus v. g. quatuor hebdomadam, vii in personilibus, non adstringatur. **) Ceterum hereditariorum subfelliorum ea est natura, vt ad quoscunque heredes, siue pactitios, siue testamentarios, siue legitimos vltimi possessoris transgrediantur, nisi aliud in formula pacti cum ecclesia iniunctum contineatur. Cum igitur possessor de his in vltima voluntate testari possit, non temere quaeritur, an, si possessor in omnibus bonis suis, tam mobilibus, quam immobilibus, heredes in testamento instituit, sub hac clausula generali, et sedilia hereditaria comprehendantur, an vero speciali et expressa de his sellis transferendis mentione opus sit. Quamuis priorem sententiam iuris nostri regula: *Qui dicit, omne, nihil excludere,* **) confirmare videatur, nihilo secius tamen, cum hic in materia contra leges introducta, et hinc stricte interpretanda versetur, eaque iuris regula, vii quam plurimis abundat exceptionibus, ita et hic officium suum perdat, et vasallus, cui testari de feudo permiffum, specificis

*) Quoad familiaria dissentit TITIVS in der Prob. des geistl. Rechts l. c. §. 21. Sed vid. HORN. ad SCHULTER. l. c. §. 6.

2) RÜSTNER ad DEYLING. l. c. §. 13. pag. 684.

a) L. 68 ff. de Legat. III. L. 29. ff. de hered. instit.

C

l fue-
defiti-
oreft,
locus
eand
noys
de fel-
testas
Art.
pian
pro-
is et
s, et
cifice
amen
stitu-
nam
tres
minii
ertas
feat,
STN.
680.
e. §. 7.
einen
add.
6.

et nominatim illud heredi relinquere teneatur, ^{b)} posterior
 KÜSTNERO, ^{c)} nobisque perplacet. Ex eadem ratione cum
 hic de re stricte interpretanda agatur, opinioni TITII ^{d)} atque
 LEYSERI ^{e)} quod is, qui subfella hereditaria tenet, de iis
 quoque inter vivos disponere queat, assensum nostrum prae-
 bere non possumus, si quidem id, quod mihi licet in vlti-
 ma voluntate, non in actu inter vivos semper permittatur,
 et in capitibus non exceptis naturam sedilium personalium
 sequamur. Interim negandum non est, subfella a Con-
 sistorio et ita concedi posse, ut inter vivos alienari queant,
 quo tamen casu verbis expressis et claris opus est, et licet
 praeter GRIEBNERVM ^{f)} WERNHER ^{g)} existimer, huiusmodi
 conventiones, cum legibus publicis repugnent, esse invali-
 das, contrarium tamen in foro obtinere, exemplo subfelli
 alienabilis, quod creditores possessoris ad concursum voca-
 runt, comprobat KÜSTNER. ^{h)}

§. XI.

*Indoles fa-
 miliarium,*

In familiaribus subfellis consanguinei admittuntur se-
 cundum proximitatem gradus, nec vllum inter agnatos et
 cognatos

^{b)} II. Feod. 26. §. in generali.

^{c)} ad DEYLING. I. c. §. 16 p. 689.

^{d)} in Iure Privat. I. c. §. 10.

^{e)} ad SCHILTER. L. II. Tit. 7. §. 6.

^{f)} in Sel. Obs. Eccles. 99.

^{g)} P. III. Obs. 119.

^{h)} ad DEYLING. I. c. §. 13. p. 682.

cognatos discrimen, etenim in sedile masculi, masculus, sicut ^{posendi po-} mulier in sedile femininum succedit. Sic et obseruatur suc- ^{reflas.} cessio legitima iuris ciuilibus, pariter ac Saxonici, v. g. vt vnilateralis frater vno gradu remotior habeatur. Si de commoditate et melioribus locis disceptatur, secundum gradus proximitatem a fundatore computandam, controuersia dirimenda.) Affines non obstante L. 5. C. de Verb. et Res. Signif. penitus excluduntur, ^{h)} et extranei dissentiente vel vno ex familia, cum in re communi prior sit prohibentis conditio, intrare prohibentur, vnde ne quidem paedagogi simul cum liberis admissi. ^{l)} Quod reliquum est a KÜSTNER ^{m)} opinione, ac si omnium consanguineorum consensu eiusmodi subsellia in extraneos valide alienari possint, cum contra formulam concessionis sit concepta, et consanguinei si non adsunt, ecclesiae haec sedilia cedant, ⁿ⁾ recedimus, ^{o)} nec DECISIO REG. X. d. an. 1746 ob disparitatem rationis illam hic confirmare poterit. Patrem tandem, qui famili-

C 2

are

i) KÜSTNER ad DEYLING. l. c. §. 13. pag. 682.

k) ILL. HOMMELIUS in Rhaph. Jur. Obs. 236 et 240.

l) KÜSTNER loco antea citato.

m) ad DEYLING l. c. §. 13. pag. 684. Quod et de sepulchris asserit G. L. MENCEN. in Disp. de iure se-

pulchrorum familiarium et hereditariorum eorundemque illicita, non omnibus consentientibus, diuisione aliaue alienatione. Lips. 1739.

n) BOEHMER. in Iur. Paroch. l. cit. §. 6.

o) Quod et TITIVS in Iure Priuati. l. c. §. 11. comprobatur.

are sedile possidet, hoc vni ex liberis, exclusis reliquis, etiam testamento, assignare posse, defendit TITIVS^{p)}.

§. XII.

*De realium
subsell. com-
mercio.*

Realia subsellia certis aedibus, praediis et fundis adscripta, cum re ipsa ad quemvis possessorem transeunt, separatim vero alienari nequeunt. Vnde et in ORD. MAGDEBURG. ECCLES. c. 24. §. 4. statutum: Daß wenn die Stühle von denen Häusern veräußert, dieselbe wieder darzu gebracht werden sollen. Quem ad modum vero hic iterum sine omni fundamento dissentit TITIVS^{q)}, ita ecclesiae non suadendum, ut ista subsellia, cum fere nunquam ad ecclesiam redeant, quamdiu iste fundus exstat, priuatis concedat. Quare et in ORDINAT. IENENS. de Subsellis Templi §. 10. dispositum: Jedoch sollen hinfort keine neue erbauete Kirchstände zu den Häusern geschlagen werden.

§. XIII.

*De modis
templi sub-
sellia amiti-*

Quo magis vero ius possessorum templi fellarum pro earum diuersitate variat, eo plures et sunt modi, quibus id amiti-

p) in der Probe des deutsch. geistl. Rechts l. c. §. 21. q) in Iure Priuato l. c. §. 10.

amittitur. Morte, discessu e parochia, spontanea resignandi. Et an
tione, abusu, praescriptione, defectu heredum atque fami-
liae; interituque fundi priuati totali haec sedilia ad ecclesiam
redire, maxima ex parte ex haftenus dictis colligi potest.
Sed maior certe dubitatio suboritur, an interitus templi et
modum amittendi suppeditet, vt, si iterum ab incendio et
ruina restituatur, nouaque subsellia construantur, ea denuo
a pristinis possessoribus sint reluenda? Quod sine adducta
tamen vlla ratione negat TITIVS^{r)} sibi, nobisque persua-
dens, ipsum ius in templi sedeculis, eo diruto, quasi qui-
escens, restituto vero eo, reuiuiscere, templique interitum
non tam tollere ius, quam haftenus saltem inefficax red-
dere. Contra PHILIPPI,^{s)} ECCARD^{t)} et ILL. HOMMEL-
VS^{u)} affirmatiuae sententiae simpliciter accedunt. Rem si
paulo accuratiori contemplamur animo, varia sunt, quae
negatiuae sententiae adstipulari videntur v. g. vt ecclesia pos-
sessori personalis subsellii ad dies vitae ius vtendi sedilibus
promiserit, locariumque ab eo acceperit, possessor in hoc,
cum dominio sit destitutus, non, sed ecclesia, vt domina, ca-
sum

r) in Iur. Priuat. Lib. IX, c. 6.
§. 20.

s) ad SCHILTERI Inst. Iur. Can.
Lib. II. cap. 7. §. 8. n. 13.

t) in Disp. de Templor. subsellis
cap. V. §. 3. in fin.

u) in Epitome Iuris Canonici, quod
sub nomine CVRTII ANTONII pro-
diit Lib. III. cap. II. §. 4.

sum ferre debeat, fellas templi hereditarias, familiares et praediales possidentibus, dominium tribuatur, quod non, nisi cum ipsa area, expiret, sed effectus suos et in futurum exferat. At enim vero, cum ius quod possessoribus competit in corpore consistat, quo sublato, et illud tollatur, *) deinde in contractu ecclesiae cum possessore inito, tacita, si saluum maneret, atque superstes templum, insit clausula, tum pecunia pro usu ad dies vitae concessio admodum sit modica, nec ullam fere habeat cum indulto usu proportionem, dominium quoque subfelliorum hereditariorum, familiarium et realium se non ad templi aream extendat, nec in proprietate consistat, sed, ut DD. **) asserunt, improprium, quod non in re ipsa, sed tantum in usu sedilium constituitur, aequumque sit, ne parochiani in tanta calamitate et ecclesiae impendiis in exstructionem fellarum erogatis, honorarium per se exiguum pro assignatione fellarum recusent, non possumus non, quin in sententiam affirmatiuam pedibus eamus. Interim tamen aliquando a pristinis possessoribus dimidium tantum pretii hoc casu acceptum fuisse, edocet RESCRIPTVM CONSIST. LIPS. ad Superint. Eilenb. d.

31.

*) Conf. Princip. et §. 3. Inst. de Vusufr. L. 2. et 53. ff. eodem L. 10. §. 1. et L. 24. ff. quibus modis amit. Vusufr.

x) ECCARD. ad SCHILTER I. c. num. 5. WERNE, Princip. Iur. Eccles. cap. X §. 14.

31. Ianuar. 1731. cuius verba exhibet KÜSTNER²⁾ sed qui simul probe monet, pro rerum circumstantiis ita tantum esse iudicandum. Simili quoque ratione parochiani nec conquereendi, si ob maiorem commoditatem subsellia fuerunt commutata, nec contendendi causam habent, ut eo ipso in loco, quo antea erant collocata, ipsis noua subsellia iterum aedificentur, cum commodum et utilitas totius ecclesiae priuatorum commodis praeferrri debeat.

2) ad DEYLING. 1. cit. §. 17. pag. 692.

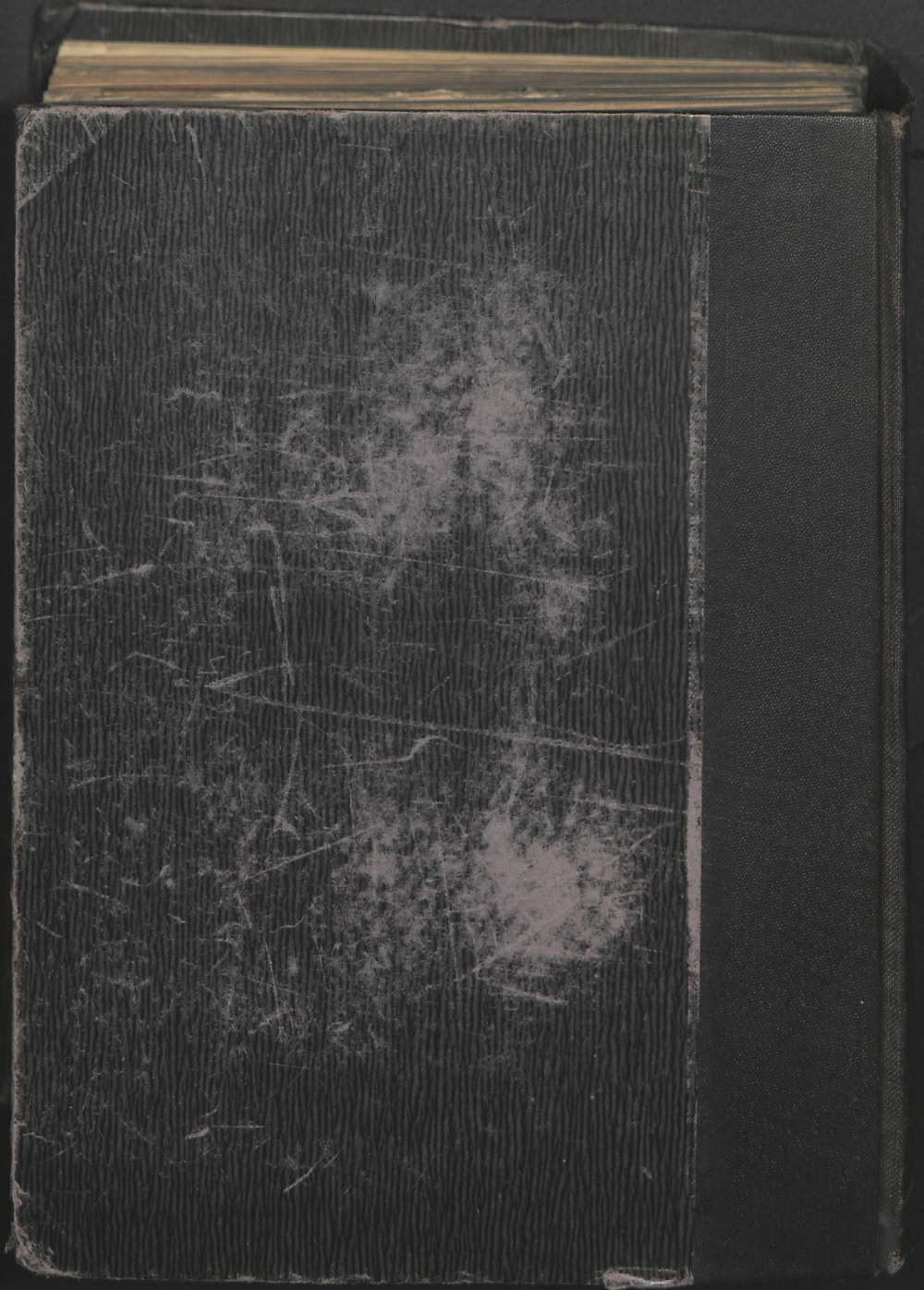
res et
non,
urum
com-
tur, 2)
ita, si
usula,
um sit
orrio-
m, fa-
, nec
rium,
litua-
et ec-
mono-
sant,
pedi-
ffori-
edo-
b. d.
31.
1. c.
Ecclef.

ULB Halle

3

005 361 745

8703.

29

1769

Q. D. B. V.

DISPUTATIO IVRIS ECCLESIASTICI
DE
SVBSELLIORVM ECCLESIASTICORVM
COMMERCIO

Q V A M
PRAESIDE
CHRISTIANO GOTTLIEB
HOMMELIO D.

TIT. DE VERB. SIGNIF. ET REGVL. IVR. PROF. PVBL.
ET FACVLTATIS IVRID. ASSESSORE
IN AVDITORIO MAIORI

DIE XXVII. OCTOBR. A. S. R. CIOICCLXIX

T V E B I T V R

A V T O R

IOANNES GOTTHOLD SPALTEHOLZ
PIRNA MISNICVS.

V I T E M B E R G A E

LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII
ACADEMIAE A TYPIS.

